

I. TIŠOV, *Umjetnost*, zidna slika u »Zlatnoj dvorani« u Zagrebu

očuvana kula iz 1475, a pred njom je 1797. sagrađen most koji preko tjesnaca povezuje otok s kopnom. U susjednim Jezerima nalaze se ruševine tzv. Vičnice iz mlet. doba, a u napuštenu zaseoku Ivinju na kopnu srednjovj. crkva Sv. Martina.

LIT.: K. Stošić, Sela šibenskog kotara, Šibenik 1941. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — S. Kulušić, Murterski kraj, Murter 1984. N. B. B.

TIŠINA, Franjo Zvonimir, arhitekt (Zagreb, 10. X. 1910 — 25. I. 1984). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1938. Djelovao u Zagrebu do 1955, potom u Austriji. Izveo je vile u Vrapču (1938) i Dubravi (1942) u Zagrebu, zgradu gimnazije u Gospiću (1939–41); koncertnu dvoranu bivšega Doma armije u Zvonimirovoj ul. (1946–49), stambene zgrade u Zvonimirovoj ul. 39, 45, 77, Mikančevoj ul. 15–17; Bogošićevoj 9, Vrbanićevoj 1–3, Crvenoga križa 11, 18, 20, pregradnju Sjemeništa za Vojnu bolnicu te prijemnu bolničku halu (1949–53) — sve u Zagrebu. Autor je mnogobrojnih stambenih zgrada (1961–69), hotela »Hilton« (1973–75, s F. Pfefferom) te tvorničke i upravne zgrade »Coca-Cole« — sve u Beču. Znatno je Tišinin doprinos u oblikovanju unikatnoga namještaja (stolac za bar u Poreču, 1955) te interijerskim rješenjima iz ranih pedesetih godina (prodavaonica »Zagreb« u Jurišićevoj ul. 24, 1950; trgovina »Sloga« u Ilici 12, 1952). — Sudjelovao je na natječajima za Medicinski grad na Šalati u Zagrebu (I. nagrada, 1941, s V. Turinom), hotel na Plitvičkim jezerima, tipske narodne škole (dvije III. nagrade, 1942), hotel s plivalištem u Preradovićevoj ul. (1942), Sveučilišni konvikt »Napredak« na Tuškancu (1944) u Zagrebu; Predsjedništvo vlade u Beogradu (III. nagrada, 1947, s K. i B. Ostrogović, M. Marasovićem).

LIT.: A. Laslo, Franjo Zvonimir Tišina, ČIP, 1994, 11–12. — V. Grimmer, O bečkim radovima arhitekta Tišine, ibid., 1994, 11–12. A. Las.

TIŠOV, Ivan, slikar (Viškovci kraj Đakova, 8. II. 1870 — Zagreb, 20. XI. 1928). Školovao se na Obrtnoj školi u Zagrebu, potom na Kunstgewerbeschule u Beču i na Akademiji u Münchenu 1893/94; profesor na Obrtnoj školi u Zagrebu. Radi izrade slika za Sveučilišnu biblioteku u Zagrebu boravi u Parizu 1913/14. na Académie Julian (kod J. P. Laurensa).

Počinje slikati u duhu historicističkih shvaćanja Kršnjavoga, na tragu preraphaelitsko-nazarenske poetike. Prvi su mu važniji radovi alegorijske kompozicije u »Zlatnoj dvorani« Odjela za bogoštovlje i nastavu u Zagrebu (*Bogoštovlje, Umjetnost, Nastava i Znanost*, 1893–96). Za razliku od reprezentativnih djela koja će mu donijeti mnogobrojne narudžbe religioznih slika (ikonostas u Plaškome, suradnja na ikonostasisima u Križevcima i Bjelovaru, Požegi i Korenici), njegovo je »slobodno« slikarstvo blisko problematici vremena u rasponu od realizma do simbolizma (portreti, žanr-prizori). Bukovčevim dolaskom u Zagreb prolazi kroz njegov utjecaj u smislu kvaziimpresionističkoga shvaćanja boje i svjetla na idealiziranoj tematici iz nar. života (dekoracija foajea HNK u Zagrebu, 1905; *Pod javorom*, 1906), no ubrzo se ustaljuje u jednostavnu plenerizmu na bukolikim motivima iz zagrebačke okolice (*Iz Maksimira*, 1911; *Potok Kraljevac*, oko 1912). Boravak u Parizu približio ga je službenoj umjetnosti pariških salona u tragu prošlostoljetnoga akademskog realizma. U svojim je dekorativnim kompozicijama znao uskladiti i povezati figuralne grupe i pejzažnu sceneriju. U snažnu osjećaju prirode i punoće života, folkloristiku zamjenjuje mitologija naglašene simbolike i neskrivena hedonizma (*Satiri*, 1916; *Satiri i nimfe*, 1917). U tome je duhu dekorirao vlastitu kuću u Zagrebu te izradio slike u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci (1914). U javnim je radovima tijekom trećega desetljeća njegovu maštu sputavao diktat i ukus naručitelja (sadržaji iz suvremene povijesti u zagrebačkoj Sabornici i beogradskoj Skupštini). Naslikao je i mnogobrojne portrete (*M. Dežman*, 1900; *V. Vidrić*, 1909; *H. Bollé*, 1913), kao i otmjene i senzualne ženske likove (*Rebeka*, 1894; *Portret žene*, 1907). — Samostalno je izlagao u Zagrebu 1893 (s R. Frangešom) i Budimpešti 1907; posthumno u Zagrebu 1974 (s J. Bužanom). Retrospektivna izložba mu je priredena u Osijeku 1988.

LIT.: I. Kršnjavi, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905, I. — M. Peić, Ivan Tišov, u knjizi: Hrvatski slikari i kipari: Slavonija — Srijem, Osijek 1969. — B. Balen, Osječko slikarstvo od 1900–1916 (katalog), Osijek 1972. — Z. Rus, Josu Bužan — Ivan Tišov (katalog), Zagreb 1974. — Z. Tonković, Ivan Tišov (katalog), Osijek 1988. Z. Ton.

TKALČIĆ, Ivan Krstitelj, povjesničar (Zagreb, 4. V. 1840 — 11. V. 1905); prebendar zagrebačke prvostolne crkve, arhivar Kaptola, 1882–96. arhivar

i knjižničar Jugoslavenske akademije. Sudjelovao u radu Društva za jugoslavensku povjestnicu i starine, a za Narodni muzej u Zagrebu skupio veliku zbirku rim. starina i novaca. Osim pov. rasprava i članaka objavio je izvore koji se odnose na povijest Zagreba i zagrebačke biskupije. Bio član JAZU.

BIBL.: *Povjestni spomenici zagrebačke biskupije*, I–II, Zagreb 1873–74; *Dva inventara prvostolne crkve zagrebačke iz XIV. i XV. vieka*, Starine, 1881, 13; *Prvostolna crkva zagrebačka nekoć i sada*, Zagreb 1885; *Povjestni spomenici slob. kralj. grada Zagreba*, I–XI, Zagreb 1889–1905; *Pavlini samostan u Dubici*, VjHAD, 1895; *Cistercijski samostan u Topuskom*, ibid., 1896–97.

LIT.: J. Barle, Ivan Krstitelj Tkalčić, VjHAD, 1905. — D. Gruber, Ivan Krstitelj Tkalčić, Ljetopis JA, 1906, 20. I. Bh.

TKALČIĆ, Vladimir, muzeolog, povjesničar umjetnosti i etnograf (Zagreb, 30. IX. 1883 — 11. XI. 1971). Studirao je zemljopis i povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu; za studijskoga boravka u Parizu (1904/05) proučavao je muzeje. Djelovao je u tri zagrebačka muzeja: bio je kustos u Arheološkome (1907–19) i Etnografskome muzeju, potom ravnatelj Etnografskoga muzeja (od 1927) i Muzeja za umjetnost i obrt (1933–52). Osim muzejske djelatnosti promicao je povijest i znanost o primijenjenoj umjetnosti, suvremeni umjetnički obrt i narodnu umjetnost. Pisao je članke i studije iz područja povijesti umjetnosti i obrta, muzeologije, arheologije, etnografije i konzervatorske službe. Radio je na očuvanju umj. spomenika u Hrvatskoj, snimio je dragocjenosti u Rizinici zagrebačke katedrale (1913–15. više od 200 fotografija), spomenike gradske i seoske arhitekture, od kojih su neki očuvani samo na njegovim fotografijama (kapela Sv. Barbare u Karlovcu, 1920). Za I. svj. r. spašavao je crkv. zvona, za II. svj. r. umj. spomenike Srba u Hrvatskoj i razne priv. zbirke. Razvijao je i restauratorsku djelatnost; njegovim nastojanjem osnovana je restauratorska radionica u MUO. Pokrenuo je i uređivao Zbirku jugoslavenskih ornamenata i Etnološku zbirku. U čast 70. godišnjice njegova života izdan je u Zagrebu *Tkalčićev zbornik* u dva sveska (1955. i 1958.).

BIBL.: *Zbirka rimskih starina iz Siska*, Obzor, 1912, 214 i 215; *Željezna ploča s reljefom u Hrvatskom narodnom muzeju*, VjHAD, 1915–1919; *Muzej kao sredstvo pučke prosvjete*, Zbornik za pučku prosvjetu, 1922, 1–2; *Pacijikal biskupa Luke u rizinici zagrebačkoga Kaptola*, Buličev zbornik, 1924; *Seljačke nošnje na području Zagrebačke Gore*, Narodna starina, 1925, 10; *Seljačko čilimarstvo u Jugoslaviji*, Zagreb 1929; *Etnografski muzej u Zagrebu 1919–1929*, Zagreb 1930; *Seljačko zgradarstvo u Turopolju*, Etnografska istraživanja i grada, 1934; *Seljačko zgradarstvo u Žumberku* (u suradnji s B. Širolom), ibid., 1934; *Diecezanski muzej pokazuje nam crkvenu umjetnost kod Hrvata*, Nova Hrvatska, 1942, 265; *Na putovima socijalističke muzeologije*, Arhitektura, 1950, 9–10; *O čilimarstvu u NR Hrvatskoj*, Zagreb 1951.

I. TIŠOV, *Portret stare gospođe*. Zagreb, Moderna galerija

TOLISA, crkva Uznesenja Marijina

LIT.: B. M. Drobnjaković, Vladimir Tkalčić, Glasnik Etnografskog muzeja (Beograd), 1937. — B. Murgić, Vladimir Tkalčić, Novine, 1944, 144. — A. Horvat, Tkalčić i konzervatorska služba, Tkalčićev zbornik, I, 1955. — Z. Munk, Vladimir Tkalčić, Vijesti MK, 1971, 6. V. Fo.

TKALEC → GORNJI TKALEC

TKON → ČOKOVAC

TOLIĆ, Milan, slikar (Split, 1. IX. 1899 — 20. XI. 1990). Slikarstvo učio kod E. Vidovića u Graditeljsko-zanatlijskoj školi u Splitu. Pohadao je Akademiju u Zagrebu. Bio je lik. pedagog u Splitu; god. 1934–40. živio u Osijeku, potom ponovno u Splitu. Slikao je portrete, pejzaže i mrtve prirode u duhu impresionizma, slobodna poteza i živa kolorita (*Autoportret*, 1922; *Kor splitske katedrale*, 1925; *Moja žena*, 1926; *Cvijeće*, 1962). Samostalno je izlagao u Trogiru, Splitu, Sarajevu, Osijeku, Šibeniku i Zagrebu. Bavio se scenografijom i karikaturom.

LIT.: V. Rismondo, Slikarstvo Milana Tolića, Mogućnosti, 1970, 7. — K. Prijatelj i V. Rismondo, Milan Tolić (katalog), Split 1970. — O. Švajcer, Likovna kronika Osijeka, Osijek 1991. — V. Rismondo i M. Ivanišević, Milan Tolić (katalog), Split 1991. D. Ki.

TOLISA, selo kraj Orašja na Savi. Franjevački samostan sagrađen je 1874; neoromanička crkva Uznesenja Marijina, podignuta 1871. po uzoru na osječku isusovačku crkvu, djelo je Đure Eichorna iz Osijeka i ide među najveće kat. crkve u BiH (58×20 m). Drvorezbarske radove u crkvi izveo je u drugoj pol. XIX. st. Ivan Tordinac. Za obnove 1912. unutrašnje je zidove oslikao Antun Huber iz Tirola; slike je 1930. obnovio Josip Pellarini. — Uz bogatu knjižnicu i arhiv, samostan posjeduje prirodopisnu, arheol., etnograf. i numizmatičku zbirku, te zbirku starih slika (XVII–XIX. st.) i fotografija. Značajno je i crkv. ruho. Monumentalno *Raspeće Kristovo* vjerojatno je rad I. Rendića.

LIT.: J. Jelenić, Kultura i bosanski franjevci, II, Sarajevo 1915, str. 597, 600, 602. — K. Misilo, Historijski predmeti i spomenici kulture kod franjevaca u Bosni i Hercegovini, Sarajevo 1961, str. 51–52. — S. Tihic, Kolekcija starijih slika u Franjevačkom samostanu u Tolisi, Naše starine (Sarajevo), 1984, 16–17. R.

TOLLIS, DE, Ivan Krstitelj → IVAN KRSTITELJ RABLIJANIN

TOLJ, Slaven, lik. umjetnik (Dubrovnik, 14. IV. 1964). Diplomirao na Akademiji u Sarajevu 1987 (P. Waldegg). Od 1988. voditelj Art radionice Lazareti u Dubrovniku. Njegova umjetnička djelatnost obuhvaća objekte, ambijente, performanse i akcije. Upotrebljava realni prostor, zatečene i pronađene predmete, ugrađuje vrijeme kao sastavnicu svojih projekata te se služi vlastitim tijelom (*Uzlazak*, 1989; *Hrana za preživljavanje*, 1993; *Bubobub Maximus*, 1994). Samostalne izložbe, performanse i akcije održao u Sarajevu, Dubrovniku, Zagrebu, Helsinkiju, Lochemu, Veneciji i Zadru.

LIT.: A. Maračić, Slaven Tolj (katalog), Dubrovnik–Zagreb 1994.

K. Ma.

TOMA ARHIDAČON, povjesničar (Split, oko 1200 — 8. V. 1286). Autor djela nazvanoga *Historia Salonitana* o povijesti solinsko-splitske crkve od rim. doba do 1266, u kojemu donosi i podatke o umjetničkim spomenicima (Dioklecijanov palača, crkva Sv. Stjepana). Među očuvanim prijepisima Tomina djela važan je primjerak iz druge pol. XIV. st., koji se čuva u